

HEDEMORA KOMMUN, antagna av kommunfullmäktige 2003-06-18, § 109

VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN 2003-03-31

Riktlinjer för varuhemsändning inom Hedemora kommun

Bakgrund

Frågan om ett varuhemsändningsbidrag till butiker och varubussar aktualiserades av kommunkansliet 1997. Den huvudsakliga målsättningen med bidraget är att på sikt trygga de glesbygdsboendes förutsättningar till en god dagligvaruförsörjning med en betoning på de äldres förutsättningar till kvarboende.

Kommunfullmäktige beslutade 1997-06-26, Kf § 84, att införa ett kommunalt stöd för varuhemsändning i glesbygd från och med 1 januari 1998. Omsorgsnämnden har budgetansvaret för varuhemsändningsbidraget.

Under 1998 beviljade Omsorgsnämnden tre näringsidkare varuhemsändningsbidrag. Omsorgsnämnden beslutade 1999-03-10, On § 35, att ge Vård- och omsorgsförvaltningen delegation att bevilja ytterligare näringsidkare varuhemsändningsbidrag efter samråd med kommunens planeringssekreterare.

Under 2000-2002 genomfördes ett lanthandelsprojekt i Hedemora kommun. Som en del i projektet ingick att utveckla tilläggstjänster och serviceuppgifter i butikerna. En sådan tilläggstjänst kan vara varuhemsändning.

Förordning om hemsändningsbidrag

Regler för varuhemsändning har fastställts i SFS (svensk författningssamling) 2000:1148 *Förordning om stöd till kommersiell service*, som trädde i kraft 1 juni 2000 (och ersatte tidigare förordning SFS 1994:577).

Stöd för att främja kommersiell service kan lämnas för att det i glesbygd och landsbygd skall kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden. Stöd kan bl a lämnas till kommuner med geografiska områden där servicen är gles. En förutsättning är att varuförsörjningen planerats så att behovet av stöd kan bedömas. Stödet får inte otillbörligt gynna en viss näringsidkare.

Stöd kan bli lämnas i form av hemsändningsbidrag till kommuner som helt eller delvis bekostar hemsändning av dagligvaror till hushåll. En förutsättning är dock att detta sker på ett ändamålsenligt sätt och utan onödiga kostnader. Hemsändningsbidrag kan även lämnas för kommunens direkta kostnader för att anordna särskilda inköpsturer till en närliggande butik för de hushåll som har störst avstånd eller saknar möjligheter att på annat sätt ta sig till butiken.

Hemsändningsbidrag kan lämnas med *högst* 50 % av kommunens nettoutgift resp direkta kostnader (enligt ovan) för hemsändningen. Bidraget får dock ej överstiga 45 kronor per hushåll och inköpstillefälle. Bidrag lämnas endast om nettoutgiften resp de direkta kostnaderna uppgår till minst ett halvt basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Ansökan om hemsändningsbidrag görs hos Länsstyrelsen, som även ansvarar för tillsyn och uppföljning av hur stödet används. Om villkoren för hemsändningsbidrag inte följs, kan Länsstyrelsen återkräva bidraget. Länsstyrelsen i Dalarnas län beviljar hemsändningsbidrag med 35 % av nettoutgiften resp. de direkta kostnaderna.

Kommunal ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige fastställer riktlinjer för varuhemsändning i Hedemora kommun med lokala stödregler och avgränsningar. Kommunfullmäktige beslutar även inom vilka geografiska områden varuhemsändning skall utgå samt om butik *utanför* varuhemsändningsområdet kan erhålla varuhemsändningsbidrag.

Omsorgsnämnden beslutar om budget för varuhemsändning och ekonomisk ersättningsnivå till butiker/varubussar.

Vård- och omsorgsförvaltningen beslutar på delegation av Omsorgsnämnden och efter samråd med kommunens planeringssekreterare, vilka butiker som skall erhålla kommunalt stöd för varuhemsändning. Yttrande från planeringssekreterare skall vara skriftligt. Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar även för handläggning, beslut och upprättande av avtal mellan varuhemsändningsberättigad butik eller varubuss med utgångspunkt från generella och lokala stödregler/avgränsningar. I avtalet med resp butik/varubuss regleras hur varuhemsändningen skall organiseras och hanteras samt rutiner för utbetalning av ersättning.

Handläggare på Vård- och omsorgsförvaltningen beslutar efter individuell prövning om personer som inte uppfyller kriterierna för varuhemsändning, av särskilda skäl skall tillföras gruppen hemsändningsberättigade hushåll.

Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att årligen ansöka om hemsändningsbidrag hos Länsstyrelsen.

Lokala stödregler och avgränsningar

Varuhemsändningsområdet

Stöd för varuhemsändning i glesbygd kan lämnas inom fastställt varuhemsändningsområde. Som varuhemsändningsområde räknas samtliga områden i Hedemora kommun som ligger *utanför* de större tätorterna Hedemora stad, Vikmanshyttan, Garpenberg och Långshyttan. Tätorten Västerby medräknas i varuhemsändningsområdet eftersom orten saknar egen varuförsörjning, se bilaga *Hedemora kommuns butiksomland*.

Allmänna villkor för butiker och varubussar

Varuhemsändningsbidrag kan beviljas dagligvarubutik som är fast belägen inom varuhemsändningsområdet eller varubusslinje med regelbunden trafik i området. Butiken/varubussen skall bedriva en företagsekonomiskt effektiv verksamhet med konkurrenskraftiga priser och ett tillfredsställande varusortiment. Butiken/varubussen skall kunna utföra varuhemsändningen minst var fjordonde dag.

Även butik *utanför* varuhemsändningsområdet kan, efter beslut av Kommunstyrelsen, erhålla varuhemsändningsbidrag om det bedöms effektivt ur konsumentsynvinkel och inte inverkar negativt på näraliggande landsbygdsbutiks eller varubuss handel i området.

Varuhemsändning beviljas för särskilt område (butiksomland) för dagligvarubutik eller särskild linjesträckning/reserutt för varubuss.

Hemsändningsberättigade hushåll

Kommunalt stöd (bidrag) lämnas för varuhemsändning till hushåll som uppfyller samtliga tre kriterier;

- hushållet är fast boende inom varuhemsändningsområdet
- minst en i hushållet är mantalsskriven i Hedemora kommun
- minst en i hushållet är 65 år eller äldre och saknar tillfredsställande möjligheter till regelbunden varuförsörjning ^{*)}

^{*)} Det kan t ex vara äldre som bor långt ifrån och har svårt att ta sig till dagligvarubutik, äldre som saknar körkort eller inte längre kan köra bil. I de flesta fall rör det sig om s.k. "äldre-äldre", dvs personer över 75 år som har behov av bistånd med sina inköp.

Det är varuhemsändningsberättigad dagligvarubutik eller varubuss som ansvarar för att ta fram rutiner för och informera hushåll inom beviljat område/linjesträckning om de regler som gäller för hushåll, rutiner för varubeställning, utkörningstider etc.

Hushåll som inte uppfyller ovanstående kriterier men som är i behov av varuhemsändning hänvisas till handläggare på Vård- och omsorgsförvaltningen för individuell prövning om de av särskilda skäl skall berättigas till varuhemsändning. Särskilda skäl kan vara om personen är yngre än 65 år och pga fysiska eller psykiska funktionshinder är i behov av varuhemsändning. Prövning av hushålls hemsändningsberättigande kan även initieras av t ex handläggare eller hemtjänstpersonal inom Vård- och omsorgsförvaltningen. Beslut om hemsändningsberättigande för hushåll som ej uppfyller allmänna villkor delges dagligvarubutik/-varubuss som tar kontakt med det aktuella hushållet.

Antal hemsändningstillfällen per hushåll begränsas till maximalt en gång per vecka.

Hushållet skall endast betala för de levererade varorna. Frakt- eller expeditionsavgift får ej påföras.

Ansökan om varuhemsändning

Ansökan om bidrag för varuhemsändning i glesbygd skall insändas till Vård- och omsorgsförvaltningen för handläggning och beslut.

En ansökan skall innehålla följande uppgifter;

- Företagets namn, adress, telefonnummer, organisationsnummer och att man innehar F-skattebevis
- Beskrivning av butikens/varubussens planerade rutiner för varuhemsändning, linjesträckning för varubuss etc
- Inventering av intresse för och antal hushåll som kan komma ifråga för varuhemsändning (hushållen skall uppfylla kriterierna enl ovan)
- Kostnads kalkyl med redovisning av beräknade kostnader för den planerade varuhemsändningen

Efter att beslut fattats om varuhemsändning, skall ett hemsändningsavtal upprättas mellan Omsorgsnämnden och ansökande dagligvarubutik eller varubuss. I avtalet skall det regleras hur butiken/varubussen skall uppfylla de generella och lokala stödreglerna och avgränsningarna, ersättningsnivå, rutiner för redovisning och utbetalning av bidrag. Se bilaga med avtalsmall.

Redovisning av varuhemsändning

Varuhemsändningsberättigad butik eller varubuss skall noga redovisa varje individuellt hemsändningstillfälle på för ändamålet upprättad blankett, se bilaga *Redovisning av varuhemsändning*. På blanketten skall för respektive hemsändningsberättigat hushåll anges personnummer (år, månad, datum) och namn på en av dem eller den i hushållet som uppfyller kriterierna för varuhemsändning, hushållets adress samt datum för utnyttjad varuhemsändningsservice (leveransdatum).

På blanketten skall även ifyllas vilken månad och år som redovisningen avser, namn och adress på butik/varubuss. Blanketten skall skrivas under med ort och datum samt underskrift av butiksägare/företagsägare.

Redovisning av varuhemsändning (ifylld blankett enl ovan) skickas kvartalsvis till Vård- och omsorgsförvaltningen tillsammans med räkning/faktura.

Ersättningsnivå och utbetalning av bidrag

Ersättningsnivån för varuhemsändningsbidrag fastställs av Omsorgsnämnden till ett fast belopp per hushåll och leveranstillfälle.

Utbetalning av varuhemsändningsbidrag görs kvartalsvis i efterskott utifrån erhållen redovisning (ifylld blankett enl ovan) och räkning/faktura från butik/varubuss. Om redovisning saknas eller är ofullständig, betalas inget varuhemsändningsbidrag ut.

Uppföljning av varuhemsändning

Vård- och omsorgsförvaltningen gör en årlig uppföljning av att gällande regler för varuhemsändning efterföljs, t ex att varuhemsändning sker endast till hemsändningsberättigade hushåll. Om gällande regler och avtal inte efterföljs, kommer beslutet om varuhemsändning för berörd dagligvarubutik/varubuss att omprövas.

Ansökan om hemsändningsbidrag

Vård- och omsorgsförvaltningen skall årligen ansöka om hemsändningsbidrag hos Länsstyrelsen. Ansökan görs per kalenderår och skall inlämnas inom två månader, dvs senast februari året därpå.

Ansökan skall innehålla en sammanställning över utbetalat varuhemsändningsbidrag per butik/varubuss och totalt under året. Av ansökan skall även framgå hur hemsändningsbidraget skall utbetalas.

Ansökan skickas till Länsstyrelsen Dalarna, Falun och kuvertet skall märkas med ”Hemsändningsbidrag”.